

Projekt

z dnia 17 marca 2025 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY RACZKI**

z dnia 27 marca 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Raczki
na lata 2025 -2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572, 1907, 1940) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Raczki na lata 2025 - 2027 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Raczki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Romuald Kwiatkowski

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Gminy Raczki
z dnia 27 marca 2025 r.

GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY W GMINIE RACZKI
NA LATA 2025-2027

Raczki 2025 rok

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
Regulacje prawne	4
Organizacja pomocy dziecku i rodzinie	6
Diagnoza demograficzna Gminy Raczki	7
Diagnoza społeczna Gminy Raczki	8
Zasoby instytucjonalne Gminy Raczki	9
Analiza SWOT	10
Odbiorcy Programu	11
Realizatorzy Programu	12
Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny	12
Źródła finansowania Programu	18
Zakładane efekty realizacji Programu	18
Monitoring i ewaluacja Programu	18
Podsumowanie	19

Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Raczki na lata 2025 - 2027, zwany dalej Programem jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w gminie od 2013r. i powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2025 r., poz. 49)

Rodzina to podstawowa grupa społeczna, która początkuje wszelkie działania prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa. Innymi słowy, rodzina jest instytucją, która prowadzi do kształtowania tożsamości i postaw młodego człowieka. To właśnie w niej rodzi się hierarchia wartości, kodeks postępowania, kształtuje się kręgosłup moralny dzieci i młodzieży. Dlatego nawet niewielkie zaburzenie może powodować destabilizację w rodzinie. Destrukcyjne przerwanie łańcucha więzi rodzicielsko-opiekuńczych prowadzi do zakłócenia relacji międzyludzkich.

Głównym założeniem i istotą systemowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny jest praca z całą rodziną, w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy i współdziałania odpowiednich służb publicznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się pomaganiem rodzinie. Ważną zasadą jest też jawność działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny, jak też poszanowanie godności wszystkich osób.

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna rodziny. Dziecko i rodzina wymagają wsparcia, szczególnej troski opieki i ochrony. W rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które w okresie swojej dorosłości kształtują społeczeństwo. Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokojenie potrzeb swoich członków, w tym rozwój biologiczny i psychospołeczny. Ponadto jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci i kształtowania ich osobowości.

Działalność na rzecz rodziny powinna koncentrować się na wyrównywaniu różnic socjalnych, tworzeniu równych szans, pomocy w obliczu ryzyka życiowego, natomiast działania podejmowane wobec dzieci winny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń. Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest jednym z istotniejszych zadań gminy.

Oslabienie rodziny zarówno w sferze materialno-bytowej, jak i w sferze więzi rodzinnych wymaga podjęcia stosownych kroków ze strony państwa. W pierwszej kolejności rodzina powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększa jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, a także wyzwala potencjał rodziny. Niezwykle ważne jest umacnianie rodziny i przeciwdziałanie jej dysfunkcyjności w realizacji funkcji psychospołecznych. Zaburzeniem prawidłowego funkcjonowania rodziny może być ubóstwo, alkoholizm, bezrobocie, narkomania, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, przemoc, różnego rodzaju choroby, itp. Stanowią one zagrożenia współczesnej rodziny i mogą prowadzić do wykluczenia społecznego. Działania pomocowe wymagają wielopłaszczyznowego postrzegania sytuacji osób i rodzin oraz podejmowania wobec nich

zintegrowanych działań w formie współpracy instytucji. Wszelkie działania podejmowane na rzecz dobra dziecka i jego rodziny powinny być spójne i zgodne z potrzebami osób. W związku z tym Gmina od lat prowadzi działania pomocowe dla rodzin z dysfunkcjami. Rosnące zagrożenia wywierają jednak potrzebę tworzenia programu wspierania rodziny, która to stanowi „podstawowe środowisko życia i wychowania młodego pokolenia”.

Regulacje prawne

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

W dniu 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2025 r., poz. 49) określająca zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej. Celem nowych rozwiązań jest troska o zapewnienie każdemu dziecku stabilnego, szczęśliwego rodzinnego środowiska wychowawczego oraz wsparcie rodziny przeżywającej trudności w powrocie do prawidłowego funkcjonowania, a także zapewnienie czasowej opieki i wychowania dziecka, w przypadku niemożności sprawowania jej przez rodziców.

Pierwszy Program Wspierania Rodziny w Gminie Raczki opracowano na lata 2013-2015. Program przyjęty został Uchwałą Nr XXVI/157/13 Rady Gminy Raczki z dnia 21 sierpnia 2013r. i było dpowiedzią na obowiązek nałożony na gminy ww. ustawą o wspieraniu urodziny i systemie pieczy zastępczej, która to nakazuje samorządowi podejmowanie działań wspierających, wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych. Kontynuacją ww. dokumentu był Program Wspierania Rodziny w Gminie Raczki na lata 2016 – 2018 przyjęty Uchwałą Nr XII/110/16 Rady Gminy Raczki z dnia 22 marca 2016r, Program Wspierania Rodziny w Gminie Raczki na lata 2019 – 2021 przyjęty Uchwałą Nr VI/47/19 Rady Gminy Raczki z dnia 30 kwietnia 2019r. oraz Program Wspierania Rodziny w Gminie Raczki na lata 2022 – 2024 przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/230/22 Rady Gminy Raczki z dnia 23 września 2022 r.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (art. 176), samorząd gminy powinien realizować następujące zadania:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

4. finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3, w terminach określonych w ustawie;
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem i przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (szkoła, pomoc społeczna, sąd, policja).

Konsekwencją powyższych zapisów (art. 176 pkt 1) jest wprowadzenie trzyletniego programu wspierania rodziny w Gminie Raczki na lata 2025 - 2027. Jego priorytetem będzie prowadzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu mieszkańców. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy świadczeniobiorca powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych tj. umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego.

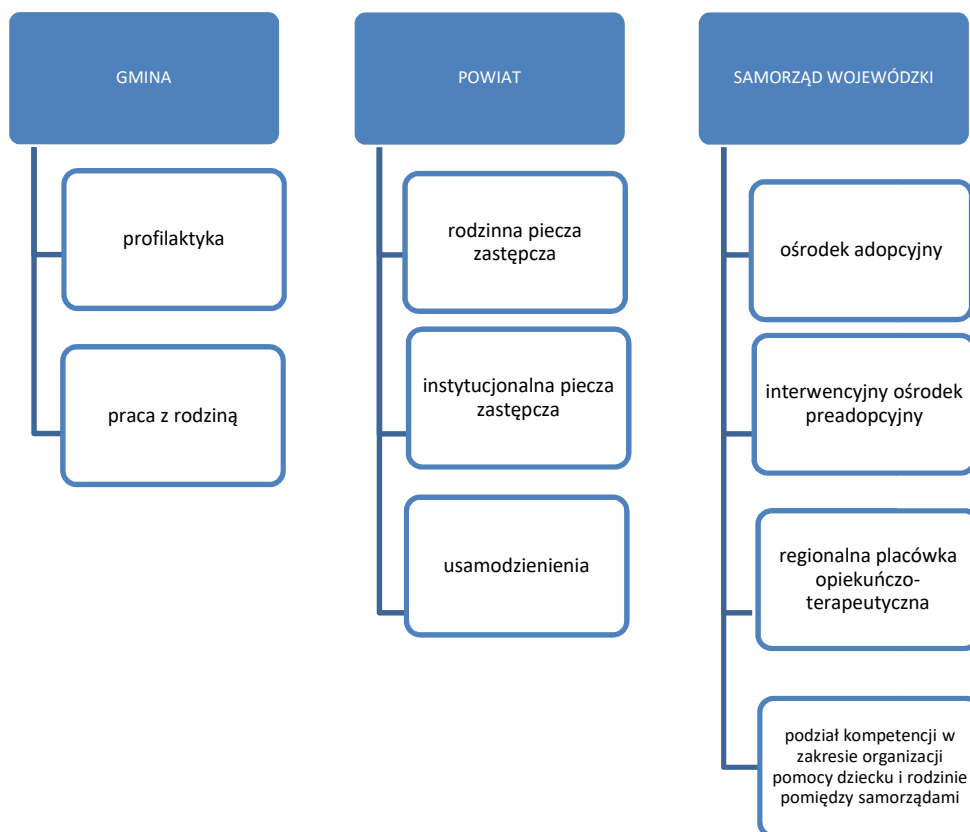
Przyjęte w ramach Programu zadania są spójne z ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej oraz kilkoma innymi ustawami. Program Wspierania Rodziny w Gminie Raczki na lata 2025-2027 będzie realizowany w szczególności w oparciu o następujące akty prawne:

1. ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
2. ustawę z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
3. ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
4. ustawę z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
5. Gminną Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018 - 2028;
6. Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Raczki na lata 2025 – 2029.

Organizacja pomocy dziecku i rodzinie

Podział kompetencji w zakresie organizacji pomocy dziecku i rodzinie pomiędzy samorządami

Obowiązek wspierania rodziny przez jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizowane są w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami, organizacjami społecznymi, itp. Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami,

którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Program jest propozycją zintegrowanych i planowanych kierunków działań w odniesieniu do mieszkańców Gminy Raczki.

Pomoc powinna koncentrować się na wspomaganie osób i rodzin wymagających wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawią się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. W pracy tej bardzo istotne jest skoordynowanie działań wszystkich instytucji, zobowiązanych do wspierania rodziny. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Alkoholizm rodziców, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają podejmowania działań: stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów, pedagogów szkolnych, pracowników ochrony zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną rodziny. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. W przypadku rodzin prawidłowo funkcjonujących, w których nie dochodzi do kryzysów istotną kwestią jest wspieranie jej w prawidłowym funkcjonowaniu i prowadzenie działań osłonowych oraz profilaktycznych.

Diagnoza demograficzna Gminy Raczki

Gmina Raczki położona jest w północnej części województwa podlaskiego, w powiecie suwalskim. Według stanu na dzień 31.12.2024 r. w Gminie Raczki zameldowanych było 5.689 osób, w tym 2.820 kobiet i 2.869 mężczyzn. Analiza struktury zameldowania pokazuje tendencję spadkową w stosunku do lat poprzednich (2021r. – 5.817 mieszkańców; 2022r. – 5.811 mieszkańców; 2023r. – 5.726 mieszkańców; 2024r. – 5.689 mieszkańców). Zauważalna jest też większa liczba zgonów w stosunku do urodzeń (w 2024r. odnotowano 36 urodzeń oraz 67 zgonów).

Analiza liczby mieszkańców gminy jasno wskazuje, iż ludność dzieli się mniej więcej na połowę, z nieznaczną przewagą mężczyzn (2.820 – kobiety, 2.869 – mężczyźni). Gminę Raczki zamieszkiwało (stan na 31.12.2024r.):

- 1.172 osób (569 kobiet, 603 mężczyzn) do 19 roku życia,
- 3.352 osób (1.522 kobiety, 1.830 mężczyzn) w wieku 20-60 – kobiety 20-65 - mężczyźni oraz
- 1.165 osób (729 kobiet, 436 mężczyzn) po 60 r. ż. – kobiety, po 65 r. ż. - mężczyźni.

Diagnoza społeczna Gminy Raczki

Do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędna jest analiza danych o osobach i rodzinach z terenu gminy objętych wsparciem m.in. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raczkach. Wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej dominują rodziny, w których powodem przyznania pomocy jest ubóstwo spowodowane przede wszystkim bezrobociem i długotrwałą chorobą. Coraz częściej przyznawana jest pomoc ze względu na niepełnosprawność. Inne powody udzielania pomocy rodzinom to: potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm (tabela 1). W 2024 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało ogółem 139 rodzin.

Tabela 1. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w 2023 i 2024 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Gmina Raczki			
	2023		2024	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	36	79	43	93
Potrzeba ochrony macierzyństwa	7	42	9	52
w tym: wielodzietność	7	42	8	49
Bezrobocie	30	69	42	96
Niepełnosprawność	27	49	33	64
Długotrwała lub ciężka choroba	31	61	42	74
Bezradność w sprawach op.- wych. i prowadzenia gospodarstwa domowego-ogółem	9	28	11	34
w tym:				
Rodziny niepełne	9	28	9	32
Rodziny wielodzietne	0	0	0	0
Przemoc w rodzinie	2	5	3	8
Alkoholizm	2	2	7	8
Bezdomność	0	0	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	1	1
Zdarzenie losowe	0	0	1	3
Sytuacja kryzysowa	3	9	3	8

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raczkach

Powyższe dane wskazują, iż kwestia ubóstwa jest czynnikiem dominującym w strukturze udzielania pomocy, kolejnym przeważającymi powodami są bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba, oraz niepełnosprawność.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Suwałkach za 2024r. wynika, iż wśród 82 osób bezrobotnych z terenu naszej gminy zarejestrowanych w PUP w Suwałkach, 42 to kobiety, a 40 to mężczyźni. Prawo do zasiłku dla bezrobotnych posiadało 15 osób.

W ramach realizacji zadań określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Raczkach, od lutego 2024r. został zatrudniony asystent rodziny. Jego praca koncentrowała się przede wszystkim na poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej rodzin, w których znajdowały się małe dzieci. Głównym celem asystentury było podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z problemami dnia codziennego. W 2024 roku asystent rodziny pracował z 3 rodzinami, składającymi się z 9 osób, w tym: 6 dorosłych i 3 dzieci w wieku szkolnym. W rodzinie występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze. W dwóch przypadkach rodziny zostały zobowiązane do współpracy z asystentem rodziny Postanowieniami Sądu Rejonowego w Suwałkach III Wydział Rodziny i Nieletnich. W przypadku trzeciej rodziny asystent rodziny został przyznany decyzją Kierownika tutejszego ośrodka na wniosek pracownika socjalnego.

W Gminie Raczki, niestety coraz częściej można zaobserwować negatywne zjawiska, tj. przemoc w rodzinie czy uzależnienia. Według danych Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że w 2024 r. w 13 rodzinach prowadzono procedurę „Niebieskie Karty”. W zdecydowanej większości przypadków osobami doznającymi przemocy domowej były dzieci i kobiety, a osobami stosującymi przemoc byli mężczyźni. Poniższa tabela przedstawia liczbę wszczętych Procedur „Niebieskie Karty”, w tym założonych w rodzinach z dziećmi, a także ilość powołanych grup diagnostyczno - pomocowych w latach 2022-2024.

Tabela 2. Liczba wszczętych Procedur NK oraz powołanych grup diagnostyczno - pomocowych w latach 2022 - 2024

Rok	Liczba Niebieskich Kart		Liczba powołanych grup roboczych
	Ogółem	Rodziny z dziećmi	
2022	10	2	42
2023	10	2	47
2024	11	8	53

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raczkach

Zasoby instytucjonalne Gminy Raczki

Instytucje i organizacje realizujące zadania na terenie Gminy Raczki mieszczące się w zakresie wspierania rodziny:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raczkach – diagnozowanie rodzin, praca socjalna, wsparcie asystenta rodziny, pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci, przyznawanie i wypłacanie stypendiów oraz inne działania związane m.in. aktywizacją społeczno – zawodową;
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – profilaktyka i przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu oraz narkomanii;
- 3) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Raczki – wsparcie i pomoc osobom oraz rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy;
- 4) Posterunek Policji w Raczkach– zapewnienie bezpieczeństwa i zapobieganie przestępczości;

- 5) Placówki oświatowe z terenu gminy – działalność edukacyjno – wychowawcza, wsparcie pedagogiczne dzieci i rodziców;
- 6) Gminna Biblioteka Publiczna w Raczkach – upowszechnianie wiedzy i rozwój kultury;
- 7) Placówka ochrony zdrowia z terenu Gminy Raczki – działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej;
- 8) Gminny Ośrodek Kultury w Raczkach - działalność w dziedzinie wychowania, edukacji kulturalnej, oświatowej i profilaktycznej skierowana do dzieci młodzieży i osób dorosłych;
- 9) Parafia z terenu gminy, Caritas Diecezji Ełckiej Parafia Raczki– działalność charytatywna, organizowanie czasu wolnego młodzieży, pomoc rzeczowa, realizacja Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 – Podprogram 2023;

Analiza SWOT

W celu opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 dokonano analizy SWOT (polega ona na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy: słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia). Szczegóły analizy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – wykształcona karda pracownicza, – poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, – doświadczenie i wiedza z zakresu wsparcia rodziny przez pracowników GOPS, – znajomość zasobów środowiska lokalnego przez pracowników GOPS, – umożliwienie kadrze GOPS szkoleń oraz studiów podyplomowych, – realizacja programów osłonowych i profilaktycznych, – otwartość na współpracę ze środowiskiem lokalnym, – zabezpieczenie w budżecie gminy środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny, – funkcjonowanie ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny, – wsparcie asystenta rodziny, – funkcjonowanie placówki ochrony zdrowia na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> – brak bezpośredniego dostępu do specjalistów i wsparcia psychologicznego, – brak zaplecza technicznego do realizacji form wsparcia (brak pomieszczeń, wyposażenia), – obciążenie pracowników GOPS dodatkowymi zadaniami, – rosnące potrzeby w zakresie poradnictwa rodzinnego, które nie są zaspokajane, – brak mieszkań socjalnych, – brak gotowości rodzin do zmiany stylu życia, – bezradność i roszczeniowość rodzin korzystających z pomocy społecznej (wzorce pokoleniowe), – niskie kompetencje rodziców dot. pełnienia ról opiekuńczo-wychowawczych i niechęć do udziału w programach na rzecz rodziny, – brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – wzrost świadomości dotyczący wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo – 	<ul style="list-style-type: none"> – złożoność problemów rodzin, – niespójne przepisy prawa,

<p>wychowawczych przez rodziny,</p> <ul style="list-style-type: none"> - możliwość pozyskania środków zewnętrznych finansowych, - zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych, - edukacja i uświadamianie społeczeństwa nt. problemów społecznych, - pozyskiwanie środków pozabudżetowych na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczenia społecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> - zatracanie rodzinnych wartości, - degradacja relacji rodzinnych, - wypalenie zawodowe pracowników, - stereotypowe myślenie odbiorców wsparcia, - zagrażające i aspołeczne formy spędzania wolnego czasu przez młodzież i dzieci, - zanik więzi i tradycji rodzinnych („pęd życia”), - wzrost kosztów utrzymania rodziny, - stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych, - rozpad związków (rozwody, separacje, wyjazdy za granicę), - istnienie zjawisk patologicznych (przemoc, narkomania, alkoholizm, inne uzależnienia), - zaniechanie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych, - brak zainteresowania ze strony rodzin dodatkowymi ofertami pomocowymi, - wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego.
--	---

Analiza ww. czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

Odbiorcy Programu

Program skierowany jest do wszystkich rodzin i dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Raczki, a w szczególności:

1. rodzin, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska, w tym rodzin, których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej,
2. rodzin dysfunkcyjnych,
3. rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
4. rodzin zagrożonych i dotkniętych ubóstwem, przemocą oraz uzależnieniami,

Odbiorcami programu są również przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Realizatorzy Programu

Program Wspierania Rodziny w Gminie Raczki na lata 2025-2027 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Raczki jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raczkach przy współpracy i udziale:

- Placówek Oświatowych,
- Policji,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Urzędu Gminy w Raczkach,
- Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Domowej w Gminie Raczki,
- Gminnego Ośrodka Kultury,
- Placówki Ochrony Zdrowia,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Suwałkach,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Suwałkach,
- Parafii pw. Trójcy Przenajświętszej w Raczkach
- Sądu Rejonowy w Suwałkach.

Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Cel główny programu:

Tworzenie optymalnych warunków do wychowania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Cele szczegółowe programu:

- 1) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.
- 2) Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalamie zasobów tkwiących w rodzinach.
- 3) Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
- 4) Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

Cel szczegółowy 1: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny

Lp.	DZIAŁANIA/ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁANIA/ZADANIA
			PARTNERZY	
1.	Udzielenie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.	na bieżąco	GOPS	– liczba rodzin, którym przyznano pomoc finansową,
2.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole.	na bieżąco	GOPS Placówki Oświatowe	– liczba dzieci, którym przyznano posiłek w szkole,
3.	Udzielenie dzieciom i młodzieży stypendiów.	raz na pół roku	GOPS Placówki Oświatowe,	– liczba udzielonych stypendiów szkolnych o charakterze socjalnym, – liczba udzielonych stypendiów motywacyjnych,
4.	Organizowanie wycieczek letniego i zimowego z programem profilaktycznym.	raz na pół roku	GKRPA GOPK Urząd Gminy, GOPS, PCPR,	– liczba dzieci biorących udział w wycieczkach letnim i zimowym,
5.	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	na bieżąco	Ochrona Zdrowia Placówki Oświatowe, Policja, GOPS	– liczba monitoringu sprawdzających stan zdrowia dzieci z rodzin dysfunkcyjnych,
6.	Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej.	na bieżąco	GOPS Urząd Gminy,	– wysokość poniesionych kosztów za pobyt dziecka w placówce, – liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej,
7.	Współpraca z instytucjami i organizacjami spoza terenu gminy zajmującymi się pomocą rodzinie.	na bieżąco	Wszystkie podmioty	– liczba instytucji, z którymi podjęto współpracę,

Cel szczegółowy 2: Wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych oraz wzmocnienie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach.

Lp	DZIAŁANIA/ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁANIA/ZADANIA
			PARTNERZY	
1.	Systematyczna praca z rodzinami z problemem opiekuńczo - wychowawczym polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo - wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym.	na bieżąco	GOPS Placówki Oświatowe, Policja	– liczba rodzin, które korzystały pomocy w formie pracy socjalnej, – liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, – liczba rodzin korzystających ze wsparcia specjalistów,
2.	Uchwalanie gminnych programów profilaktycznych zawierających działania w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień oraz zasady ich finansowania.	wg potrzeb zgodnie z wytycznymi ustawowymi nie rzadziej niż raz na 4 lata	GKRPA, Urząd Gminy/Rada Gminy, GOPS	– podjęcie uchwał dot. gminnych programów profilaktycznych zawierających działania w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień oraz zasady ich finansowania,
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu i od innych środków psychoaktywnych.	na bieżąco	GKRPA GOPS, Placówki Oświatowe, Policja, GOK	– liczba podejmowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i prozdrowotnych z zakresu uzależnień, – ilość osób skierowanych na leczenie od uzależnienia,
4.	Promocja i realizacja programów profilaktycznych, edukacyjnych i prozdrowotnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży – z zakresu uzależnień, zdrowego żywienia, wad wymowy, wad postawy skierowanych do rodziców i dzieci.	na bieżąco	Placówki Oświatowe, GKRPA Ochrona Zdrowia, GOPS	– liczba podejmowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i prozdrowotnych z zakresu uzależnień, przeciwdziałania przemocy, zdrowego stylu życia, itp. – liczba osób korzystających z powyższych działań,
5.	Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową, mających	na bieżąco	ZI	– liczba wszczętych Niebieskich Kart,

	na celu zapobieganie zjawisku, kierowanie potencjalnych sprawców przemocy na działania korekcyjno-edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy domowej.		GOPS, Policja, Ochrona Zdrowia, PCPR, Organizacje pozarządowe	– liczba osób, które uczestniczyły w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy domowej,
6.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży w zakresie promocji zdrowego stylu życia poprzez sport, rekreację i kulturę.	na bieżąco	Placówki Oświatowe, Biblioteka Publiczna, GOK, Urząd Gminy, GKRPA, Parafia Raczki	– liczba i forma organizowanych zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych, – liczba uczestników powyższych zajęć,
7.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.	na bieżąco	Placówki Oświatowe, GKRPA, Policja Ochrona Zdrowia, GOPS	– liczba podejmowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i prozdrowotnych z zakresu uzależnień, przeciwdziałania przemocy, zdrowego stylu życia, itp., – liczba osób korzystających z powyższych działań,
8.	Podjęcie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.	na bieżąco	GOPS Placówki Oświatowe, Policja, Sąd, Ochrona Zdrowia,	– liczba rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi objętych wsparciem asystenta rodziny, – liczba rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi objętych pracą socjalną, – liczba dzieci z terenu Gminy Raczki umieszczonych w pieczy zastępczej, – liczba rodzin z których dzieci trafiły do pieczy zastępczej,
9.	Monitorowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.	na bieżąco	GOPS, Policja	– liczba rodzin objętych pracą socjalną, – liczba rodzin objętych monitoringiem po zakończeniu współpracy z

				asystentem rodziny, – liczba rodzin w trakcie realizacji oraz po zakończeniu procedury NK
10.	Promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wspierania rodziny i dziecka.	na bieżąco	GOPS Placówki Oświatowe, GOK	– liczba inicjatyw lokalnych w zakresie wspierania rodziny i dziecka, – liczba osób korzystających z ww. inicjatyw,

Cel szczegółowy 3. Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży

Lp.	DZIAŁANIA/ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY/PARTNERZY	WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁANIA/ZADANIA
1.	Współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych.	na bieżąco	Placówki Oświatowe GOPS	– liczba rodziców, którym udzielono porad psychologiczno-pedagogicznych, – ilość materiałów/ulotek przekazanych rodzicom,
2.	Wspieranie dzieci z rodzin nie posiadających możliwości finansowych w rozwijaniu uzdolnień.	na bieżąco	Urząd Gminy, GOPS, GOPS, Placówki Oświatowe, GOK	– liczba stypendiów Wójta Gminy Raczki przyznanych uzdolnionym dzieciom i młodzieży ze szkół podstawowych na terenie Gminy Raczki, – liczba przyznanych stypendiów socjalnych,
3.	Rozwój i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych.	na bieżąco	GOPS, Placówki Oświatowe, GOK Policja	– liczba utworzonych i realizowanych programów profilaktycznych i edukacyjnych, – liczba uczestników ww. programów, – liczba rodzin z dziećmi, którym udzielono pomocy finansowej, – liczba rodzin,

				które korzystają z zasiłków rodzinnych,
4.	Organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych.	na bieżąco	Placówki Oświatowe, Biblioteka Publiczna, GOK	<ul style="list-style-type: none"> - liczba organizowanych zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych, - liczba uczestników powyższych zajęć,
5.	Uświadomienie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży.	na bieżąco	Placówki Oświatowe, GOPS, GOK	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych spotkań informacyjno-edukacyjnych, - liczba uczestników powyższych spotkań, - liczba rodziców, którym udzielono porad psychologiczno-pedagogicznych, - ilość materiałów/ulotek przekazanych rodzicom,

Cel szczegółowy 4: Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

Lp.	DZIAŁANIA/ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY / PARTNERZY	WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁANIA/ZADANIA
1.	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo - wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	na bieżąco	GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny,
2.	Świadczenie pracy socjalnej na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo - wychowawcze.	na bieżąco	GOPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, które korzystały z pomocy w formie pracy socjalnej,
3.	Analiza sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem.	na bieżąco	GOPS PCPR	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej, - liczba wydanych opinii i informacji o rodzinach, - liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej,
4.	Monitorowanie sytuacji rodzin przeżywających trudności opiekuńczo -	na bieżąco	GOPS Policja	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin z problemami

	wychowawcze.			opiekuńczo - wychowawczymi, objętych praca socjalną,
--	--------------	--	--	---

Źródła finansowania Programu

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Raczki, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł (m.in. programy rządowe).

Zakładane efekty realizacji Programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny ma na celu uświadomienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, że ich sytuacja nie musi być trwała. Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być: polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

1. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi;
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych;
3. Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie;
4. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka;

Monitoring i ewaluacja Programu

Ewaluacja będzie oparta na gromadzeniu, analizie i interpretacji danych pozyskanych przez podmioty uczestniczące w realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Raczki.

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora –Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raczkach – w celu oceniania, czy program osiąga założone cele.

Niniejszy Program jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności

i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację. W terminie do dnia 31 marca każdego roku przedstawiane będzie Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny (zgodnie z art. 179 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Raczki na lata 2025-2027 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Program zakłada tworzenie korzystnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Raczki oraz poprawy jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Zestawione w Programie działania mają charakter subsydiarny, wspierający rodziny, mający wzmocnić ich zasoby i kompetencje w wypełnianiu funkcji rodzicielskich. Program ma także stworzyć poczucie odpowiedzialności oraz sprawić, by rodziny same, przy wykorzystaniu swojego własnego potencjału, rozwiązywały problemy, a tym samym wychodziły z kryzysu, w jakim się znalazły. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe tylko przy współpracy instytucji powołanych do wspierania rodziny oraz przy współpracy i współdziałaniu ze strony rodzin, gdyż osiągnięcie zakładanych celów w znacznej mierze jest zależne od członków rodzin, ich motywacji do zmiany sytuacji i przezwyciężenia trudności.

Aby osiągnąć założone cele, Program przewiduje współpracę różnych instytucji i organizacji, które swoim działaniem wspierają rodziny. Konieczne będzie zminimalizowanie negatywnych skutków problemów społecznych oraz promowanie pozytywnych zmian w funkcjonowaniu rodzin. Należy skupić się na zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa w rodzinach, a także na budowie systemów, które skutecznie pomogą w przezwyciężaniu trudności. Ważne będzie włączenie dzieci i młodzieży w działania, które umożliwią zdobywanie nowych umiejętności oraz wspieranie ich rozwoju. Jednakże sukces Programu zależy w dużej mierze od zaangażowania samych członków rodzin i ich motywacji do wprowadzenia zmian w swoim życiu.

Uzasadnienie

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gminy mają obowiązek opracować i realizować trzyletnie programy wspierania rodziny.

Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Raczki na lata 2025 – 2027 jest wsparcie rodzin zagrożonych problemami i przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Poprzez realizację programu zwiększą się możliwości rozwojowe rodziny i jej zdolności do przewycięzania braków poprzez wspieranie i poprawę jej funkcjonowania przy ścisłej współpracy, samorządu, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się rodziną.

Obowiązek ustawowy, jak również konieczność wspierania rodzin zagrożonych problemami, bądź nieradzących sobie z pełnieniem funkcji rodzicielskich uzasadnia celowość przyjęcia uchwały.